



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 56/2022
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Συνεδρίαση της 26ης Μαΐου 2022**

Σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Στυλιανή Χαριτάκη , Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αντώνιος Τατσόπουλος, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Βασίλειος Καραγεώργος, Ευσταθία Τσαούση, Ιωάννα Λεμπέση, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ουρανία Δ. Μενδρινού , Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθ. πρωτ.198/16.05.2022 του Υπουργείου Οικονομικών/Γραφείο Υπουργού που υπογράφεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται:

α. εάν, κατά την διενέργεια του διαγωνισμού, για την παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων, στο Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού-Αγίου Κοσμά, και μέχρι την κατακύρωση έχουν τηρηθεί, με βάση τα στοιχεία που γνωστοποίησε η ΕΕΕΠ, όλα τα διαδικαστικά βήματα που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 361 του ν.4512/2018, σχετικά με την διενέργεια του διαγωνισμού μέχρι την πράξη κατακύρωσης και

β. σε καταφατική περίπτωση, εάν υπάρχει ευχέρεια ή υποχρέωση του Υπουργού Οικονομικών να υπογράψει την Σύμβαση Παραχώρησης και, ακολούθως, την υπουργική απόφαση για την έκδοση άδειας λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο(Ε.ΚΑΖ).

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, ιδίως δε από την με αριθ.647/2021 πράξη του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΣ), προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με την με αριθ.1/22.02.2019 Διακήρυξη, η οποία εγκρίθηκε αρχικά με την 371/3/15.02.2019 απόφαση και εν συνεχεία, με την αριθ. 420/1/28.08.2019 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (Ε.Ε.Ε.Π.), προκηρύχθηκε ανοικτός (κατ' άρθρο 27 του ν. 4412/2016) δημόσιος διαγωνισμός για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά», με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής-ποιότητας.

2. Η προβλεπόμενη διάρκεια της παραχώρησης είναι 30 έτη και το «αρχικό τίμημα» για την παραχώρηση της άδειας εκτιμάται πως ανέρχεται σε τουλάχιστον 30.000.000 ευρώ. Με βάση τη διακήρυξη, ο παραχωρησιούχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην ανάπτυξη εγκαταστάσεων για την λειτουργία του καζίνο. Ως «εγκαταστάσεις» ορίζονται «όλα τα κτίσματα, εγκαταστάσεις, υποδομές και χώροι που θα αναπτυχθούν από τον Παραχωρησιούχο εντός του Ακινήτου κατά την διάρκεια της Α΄ Φάσης Ανάπτυξης ή τυχόν και ως Πρόσθετο Έργο και θα χρησιμοποιηθούν για τη λειτουργία του IRC Ελληνικού, σύμφωνα με τους όρους της Άδειας Λειτουργίας και της Σύμβασης Παραχώρησης».

3. Κατά τα προβλεπόμενα στην Διακήρυξη, «αναθέτουσα αρχή» είναι ο Υπουργός Οικονομικών και «αρμόδια για τη διενέργεια του διαγωνισμού αρχή» η Ε.Ε.Ε.Π., σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 377 παρ. 6 του ν. 4512/2018 (Α΄ 5) και της ΔΕΕΟΘ/Γ0002374/ΕΞ2018/22.02.2018 απόφασης του ως άνω Υπουργού (Β΄ 614), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότησή της. Ο επίδικος διαγωνισμός διέπεται, μεταξύ άλλων, από τις διατάξεις του ν.

4413/2016 και του ν 4412/2016 ,καθώς και τις διατάξεις των άρθρων 357 έως και 378 του Κεφαλαίου Β΄ του ν.4512/2018, με τίτλο «Αδειοδότηση και λειτουργία Επιχειρήσεων καζίνο και άλλες διατάξεις», όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τον ν.4582/2018.

4. Με την με αριθ.92524/17.09.2019 κ.υ.α. απόφαση συγκροτήθηκε, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 361 του ν. 4512/2018, η «Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού».

5. Κατά την διαδικασία, υπέβαλαν προσφορές δυο οικονομικοί φορείς, δηλ. μια ένωση προσώπων «Ι. ...» με μέλη τρεις διαφορετικές εταιρείες και άλλη μία εταιρεία «S....».

6.Με την με αριθ. 457/1/14.01.2020 απόφασή της η Ε.Ε.Ε.Π: α. έκρινε ότι δεν συντρέχει κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων στο πρόσωπο του νομικού συμβούλου της αναθέτουσας αρχής (κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 35 του ν.4413/16), β. επικύρωσε στο σύνολό τους τα 1-16 Πρακτικά της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού ,με τα οποία απορρίφθηκε η προσφορά της εταιρείας «S. » και γ. έκανε δεκτή τη προσφορά της ένωσης προσώπων «Ι.....»

7. Η εταιρεία «S.», της οποίας απερρίφθη η προσφορά, άσκησε κατά της ανωτέρω απόφασης της Ε.Ε.Ε.Π προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ),επί της οποίας εκδόθηκε η με αριθ. 10/2020 απορριπτική απόφαση αυτής.

8. Κατά της απορριπτικής απόφασης της ΑΕΠΠ, η εταιρεία άσκησε αίτηση αναστολής και αίτηση ακύρωσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, οι οποίες απερρίφθησαν, η μεν αίτηση αναστολής με την με αριθ. 70/2020 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, η δε αίτηση ακύρωσης με την με αριθ. 1819/2020 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

9. Ακολούθως , με την με αριθ. 504/1/30.07.2020 απόφαση, η Ε.Ε.Ε.Π ενέκρινε τα 19 έως 26 Πρακτικά της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού, σχετικά με αξιολόγηση και βαθμολόγηση της τεχνικής προσφοράς της ένωσης προσώπων, για την οποία κρίθηκε ότι συνεχίζει στην επόμενη φάση του διαγωνισμού, διότι από την αξιολόγηση του φακέλου της «Τεχνικής Προσφοράς» δεν προέκυψαν ελλείψεις ή άλλοι λόγοι που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό από το διαγωνισμό.

10. Κατά της ανωτέρω απόφασης της Ε.Ε.Ε.Π, η αποκλεισθείσα εταιρεία «S.» άσκησε νέα προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΕΠ), επί της οποίας εκδόθηκε η με αριθ. 21/2020 απορριπτική απόφαση της ΑΕΕΠ, με την αιτιολογία ότι κατά τον χρόνο εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής, η εταιρεία είχε απωλέσει το έννομο συμφέρον της διότι, μετά την έκδοση της με αριθ. 1819/2020 απορριπτικής απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο αποκλεισμός της από τον επίμαχο διαγωνισμό κατέστη οριστικός.

11. Στη συνέχεια, η Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού προχώρησε στην αποσφράγιση του φακέλου της «Οικονομικής Προσφοράς» της ένωσης προσώπων, με τους υποφακέλους «Οικονομική Προσφορά» και «Χρηματοοικονομικό μοντέλο» και με το με αριθ. 28/09.10.2020 Πρακτικό, αφού διαπίστωσε ότι ο φάκελος που υποβλήθηκε είναι πλήρης και σύμφωνος με την διακήρυξη, πρότεινε την ανάδειξη της ως προσωρινής αναδόχου. Κατόπιν δε βαθμολόγησης της οικονομικής προσφοράς και αφού έλαβε υπόψη και την βαθμολογία της Τεχνικής Προσφοράς, η Επιτροπή προχώρησε στην συνολική βαθμολογία της προσφοράς. Σχετικά εκδόθηκε η με αριθ. 517/2/13.10.2020 εγκριτική απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.

12. Η προσωρινή ανάδοχος κλήθηκε να προσκομίσει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης που προέβλεπε η διακήρυξη εντός προθεσμίας 20 ημερών. Η Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού, αφού έγινε καταγραφή, έλεγχος και αξιολόγηση των δικαιολογητικών με την συνδρομή, τόσο του νομικού όσο και του χρηματοοικονομικού συμβούλου της Αναθέτουσας Αρχής, με τα με αριθ. 29 έως 37 Πρακτικά της, έκρινε ότι τα δικαιολογητικά που προσκομίστηκαν ήταν πλήρη και σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης και εισηγήθηκε την οριστική κατακύρωση της Σύμβασης Παραχώρησης στην ένωση προσώπων.

13. Με την από 02.03.2021 επιστολή της προς την αναθέτουσα Αρχή, η αναδειχθείσα ανάδοχος ένωση προσώπων υπέβαλε, στο πλαίσιο των συζητήσεων για τη οριστικοποίηση της Σύμβασης Παραχώρησης, νέο σχέδιο για τροποποίηση σε 43 σημεία της αρχικής συμφωνίας. Σχετικά ο νομικός σύμβουλος της Αναθέτουσας Αρχής εισηγήθηκε την αποδοχή των προτάσεων της αναδόχου διότι δεν προσκρούουν στα προβλεπόμενα στη διακήρυξη και δεν επηρεάζουν στο δυσμενέστερο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου.

14. Με την από 21.09.2021 επιστολή της προς την αναθέτουσα Αρχή η ανάδοχος ένωση προσώπων γνωστοποίησε την είσοδο νέου μέλους και συγκεκριμένα της εταιρείας “M.. LLC” σε αντικατάσταση της εταιρείας «M.... H..... B.V ».

15. Με την με αριθ. 604/1/22.10.2021 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (ΕΕΕΠ), με θέμα: «Επικύρωση των αποτελεσμάτων ελέγχου συμπληρωματικών δικαιολογητικών και τροποποίηση της με αριθ. 541/1/12.02.2021 απόφασης περί Ανακήρυξης Αναδόχου του Διεθνούς Δημόσιου Ανοικτού Διαγωνισμού για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά», κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού στην Ένωση Προσώπων με τον διακριτικό τίτλο «A..... IRC» και μέλη τις εταιρείες « M..... LLC», «M... H.....B.V. » και «Γ...Τ.... Α.Ε», συγχρόνως δε εγκρίθηκε το αναθεωρημένο σχέδιο της Σύμβασης Παραχώρησης και επισυνάφθηκε στην απόφαση.

16. Στις 25.10.2021 ο φάκελος με τα στοιχεία της υπόθεσης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο προσυμβατικός έλεγχος της σύμβασης παραχώρησης ολοκληρώθηκε με την Πράξη με αριθ. 647/2021 του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την οποία, πλην άλλων, κρίθηκε ότι:

«...η ένωση προσώπων με την νέα της σύνθεση πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό και, ειδικότερα, τα κριτήρια χρηματοοικονομικής και τεχνικής επάρκειας ,σε συμφωνία με όσα δηλώθηκαν κατά την αρχική υποβολή της προσφοράς της ,έχει δε υποβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας Αρχής τα ζητούμενα στο άρθρο 3.2.2. δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου» και ότι

«.....όσες από τις προτεινόμενες αλλαγές έγιναν αποδεκτές από την αναθέτουσα Αρχή και αποτυπώθηκαν στο συμβατικό κείμενο ,πριν την υπογραφή του, συνιστούν πράγματι διευκρινιστικές συμπληρώσεις του, αναδιατυπώσεις και τροποποιήσεις, οι οποίες δεν συνεπάγονται ουσιώδη μεταβολή του εύρους και του περιεχομένου των αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών, αλλάζοντας την οικονομική ισορροπία υπέρ του αναδόχου, ούτε εισάγουν όρους οι οποίοι, εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης, θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτόν που επελέγη ή στην

αποδοχή άλλων προσφορών από εκείνη που προκρίθηκε αρχικώς ή, ακόμη, θα προσέλκυαν και άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης παραχώρησης»

17. Κατά τα αναλυτικώς αναφερόμενα στη παραπάνω πράξη του Κλιμακίου του ΕΣ, η αιτιολογία της τεθείσας υπόψη του πράξης της Ε.Ε.Ε.Π. κρίθηκε νόμιμη και, ως εκ τούτου, «δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης με αντικείμενο την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά».

18. Η ανωτέρω με αριθ. 647/2021 πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου κοινοποιήθηκε στην Ε.Ε.Ε.Π. με το με αριθ. 18847/21.12.2021 έγγραφο της Γραμματείας του Ζ Κλιμακίου αυτού, στο οποίο, πλην άλλων, αναφέρεται ότι: «Σας γνωρίζουμε ότι μπορείτε να προβείτε άμεσα στην υπογραφή του σχεδίου της σύμβασης.....».

19. Ακολουθως, με την με αριθμό 21/1/28.04.2022 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (ΕΕΕΠ), με θέμα: «Επικύρωση των αποτελεσμάτων ελέγχου της Επιτροπής του Διεθνούς Δημόσιου Ανοικτού Διαγωνισμού για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά» των υπευθύνων δηλώσεων περί οφιγενών μεταβολών-Διαπίστωση της οριστικοποίησης της με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.», οριστικοποιήθηκε η με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.

20. Εν συνεχεία, η Ε.Ε.Ε.Π. απέστειλε προς το Γραφείο του Υπουργού Οικονομικών την ανωτέρω με αριθ. 21/1/28.04.2022 απόφασή της, μαζί με το τελικό κείμενο της Σύμβασης Παραχώρησης, καθώς και κείμενο με την σύγκριση αλλαγών που επήλθαν στο κείμενο μετά την διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου σε σχέση με το οριστικό που εστάλη στον Υπουργό. Οι αλλαγές προκύπτουν και από σχετικό κείμενο της Ε.Ε.Ε.Π.

21. Κατόπιν αυτών, υπεβλήθη το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

22. Στο άρθρο 8 του ν.4831/2021 (ΦΕΚ Α' 170/23.09.2021) «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργιών και

των υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις» υπό τον τίτλο «Γνωμοδοτική αρμοδιότητα ΝΣΚ» ορίζονται τα εξής :

«1. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, με τα αρμόδια όργανά του, γνωμοδοτεί σύμφωνα με τις περ. α` και β` της παρ. 4 των άρθρων 7, 8, 9, 20 και την περ. δ` της παρ. 4 του άρθρου 21, σε ερωτήματα: α) της Βουλής των Ελλήνων και της Προεδρίας της Κυβέρνησης, β) της Διοίκησης, που υπογράφονται από Υπουργό, Αναπληρωτή Υπουργό, Υφυπουργό, καθώς επίσης και από....., γ)..

2. Τα ερωτήματα πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και σαφή προσδιορισμό των προβληματισμών της Υπηρεσίας, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το ΝΣΚ, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Τα ερωτήματα συνοδεύονται από τα σχετικά με το ερώτημα, έγγραφα στοιχεία.»

23. Στο άρθρο 361 του ν.4512/2018 (ΦΕΚ Α` 8/23.1.2018) «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει σήμερα, υπό τον τίτλο «Διενέργεια πλειοδοτικού διαγωνισμού » ορίζονται τα εξής:

«1. Η επιλογή του παραχωρησιούχου νέας άδειας καζίνο γίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών κατόπιν διεθνούς πλειοδοτικού διαγωνισμού που διεξάγεται από την ΕΕΕΠ. Εντός ενενήντα (90) ημερών «από την πράξη κατακύρωσης» εκδίδεται στο όνομα του παραχωρησιούχου άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καζίνο από τον Υπουργό Οικονομικών, μετά από εισήγηση της ΕΕΕΠ.

2. Για τη συμμετοχή σε πλειοδοτικό διαγωνισμό παραχώρησης άδειας απαιτείται η καταβολή παραβόλου, υπέρ της ΕΕΕΠ, ύψους δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ».

3. Με απόφαση της ΕΕΕΠ καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις διεξαγωγής του διαγωνισμού. Κατά τη διαδικασία προετοιμασίας και διενέργειας του διαγωνισμού εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4413/2016.

4. Οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό παραθέτουν πληροφορίες ως προς την ανώνυμη εταιρία, που υφίσταται ή που θα ιδρυθεί, εφόσον γίνει η κατακύρωση του διαγωνισμού, στην οποία θα παρασχεθεί η άδεια λειτουργίας ΕΚΑΖ και

αναλαμβάνουν την υποχρέωση ότι αυτή, θα πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούν οι διατάξεις του νόμου για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ.

5. Για τη συμμετοχή στο διεθνή διαγωνισμό απαιτείται κατάθεση εγγυητικής επιστολής από πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή της Διεθνούς Συμφωνίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΣΔΣ) και έχει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα έκδοσης. Το ύψος της εγγυητικής επιστολής και οι όροι της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστωτικού ιδρύματος ορίζονται στη διακήρυξη του διαγωνισμού. Με απόφαση της ΕΕΕΠ ορίζεται η διάρκεια της εγγυητικής επιστολής, η επιστροφή της και κάθε άλλο τεχνικό και διαδικαστικό θέμα για την εφαρμογή της διάταξης της παρούσας παραγράφου

6. Η προκήρυξη περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α) τον αριθμό των αδειών που προκηρύσσονται
- β) την κατηγορία της άδειας, καθώς και το εάν, με την άδεια αυτή, πρόκειται να παρασχεθεί δικαίωμα αποκλειστικότητας σε συγκεκριμένη περιοχή και υπό ποιούς όρους και προϋποθέσεις,
- γ) την προθεσμία μέσα στην οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού τα σχετικά έγγραφα,
- δ) το αρμόδιο όργανο για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία και τον τόπο της αποσφράγισης, καθώς και τα πρόσωπα που δικαιούνται να παρίστανται,
- ε) τον τύπο, τα ποσοστά, το χρόνο υποβολής των εγγυήσεων συμμετοχής στο διαγωνισμό, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις που τυχόν ζητούνται,
- στ) τα στοιχεία και τα δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει ότι τηρούνται τα ελάχιστα όρια των οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων, που τάσσονται με την προκήρυξη,
- ζ) την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών και τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να κατατεθούν,
- η) τη διάρκεια ισχύος των προσφορών,
- θ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται απόρριψη της προσφοράς,
- ι) την ελάχιστη τιμή εκκίνησης του πλειοδοτικού διαγωνισμού,
- ια) τα κριτήρια και τη μεθοδολογία αξιολόγησης των προσφορών,
- ιβ) το σχέδιο της άδειας που θα χορηγηθεί,

ιγ) πληροφόρηση που θα πρέπει να παρασχεθεί για το νομικό πρόσωπο, υπό μορφή ανώνυμης εταιρίας, στο οποίο θα χορηγηθεί η άδεια λειτουργίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 361 του παρόντος νόμου, τη διοίκηση, τους μετόχους και την οργάνωσή της, και ανάληψη δέσμευσης ότι η εν λόγω εταιρία, είτε υφίσταται είτε θα συσταθεί, θα πληροί τις προϋποθέσεις του νόμου και θα εκπληρώσει προσηκόντως τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο υποψήφιος στο διαγωνισμό,

ιδ) πληροφόρηση που θα πρέπει παρασχεθεί για τα οικονομικά και τεχνικά μέσα της ανώνυμης εταιρίας που θα αναλάβει τη λειτουργία του καζίνο, τα ίδια κεφάλαια και τις πηγές χρηματοδότησής της,

ιε) το υποχρεωτικό ελάχιστο περιεχόμενο της προσφοράς του αναδόχου, που πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα ζητούμενα με την προκήρυξη στοιχεία και ιδίως τα εξής:

αα) πλήρη κατάλογο δραστηριοτήτων της αιτούσας την άδεια λειτουργίας, με ανάλυση του είδους των δραστηριοτήτων και της οργανωτικής δομής της εταιρείας, παράθεση του σχετικού προγραμματισμού για την προβλεπόμενη διαμόρφωση των οικονομικών μεγεθών της για τις δύο (2) οικονομικές χρήσεις από την έναρξη λειτουργίας της ΕΚΑΖ.

ββ) πλήρες Επιχειρηματικό Σχέδιο (*business plan*) για τη λειτουργία της επιχείρησης, τόσο του καζίνο, όσο και των λοιπών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνόλου της επένδυσης, σε βάθος πενταετίας, σε συνδυασμό με τα κύρια χαρακτηριστικά των κτιριακών εγκαταστάσεων και των κύριων και επικουρικών χώρων διοργάνωσης και διεξαγωγής των παιγνίων, του είδους και του αριθμού των παιγνίων και των τυχόν λοιπών χώρων, καταστημάτων και εγκαταστάσεων, που παρατίθενται γενικά ως τμήμα του επιχειρηματικού σχεδίου, ανάλογα με την κατηγορία της άδειας λειτουργίας που προκηρύσσεται,

γγ) εκτιμώμενο αναλυτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της επένδυσης και των επιμέρους φάσεων αυτής,

δδ) τις πηγές και τους φορείς χρηματοδότησης της επένδυσης».

εε) στοιχεία για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, σύμφωνα με τα χρηματοοικονομικά της μεγέθη και την εν γένει υλοποίηση της επένδυσης,

στ) αναλυτική εκτίμηση του άμεσου δημοσιονομικού οφέλους που προκύπτει από την επένδυση, του κοινωνικού κόστους / οφέλους που αυτή συνεπάγεται, καθώς και των ωφελειών που θα προκύψουν για την εθνική οικονομία,

ζζ) εκτίμηση των άμεσων θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν, ανά ειδικότητα και επιμέρους επιχειρηματική δραστηριότητα, υπολογίζοντας αυτές με αναλογία θέσης προς Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ), ένα προς ένα (1/1),

ηη) ανάλυση κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν την έγκαιρη ολοκλήρωση της επένδυσης,

θθ) σχέδιο καταστατικού, προκειμένου περί υπό σύσταση εταιρείας ή καταστατικό της εταιρείας, προκειμένου περί υφισταμένης.

ιστ) τις προδιαγραφές και τα στοιχεία που πρέπει, κατά την αναθέτουσα αρχή, να προσδιορίζονται στην προσφορά των υποψηφίων» και

.ιζ) θέματα που αφορούν την οργάνωση και διεξαγωγή του διαγωνισμού και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης του υποψηφίου στον διαγωνισμό προς τους όρους του και για την εκπλήρωση από αυτόν και την ανώνυμη εταιρία, στην οποία θα χορηγηθεί η άδεια λειτουργίας, των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν και των όρων που θα διαλαμβάνει η σύμβαση παραχώρησης, καθώς και κάθε διαδικαστικό θέμα σε σχέση με τη διενέργεια του διαγωνισμού.

7. Η επιλογή και ποιοτική αξιολόγηση των υποψηφίων διενεργείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 73 του ν.4412/2016 (Α'147) και το άρθρο 39 ν4413/2016 .

8.....

9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Οικονομικών και Τουρισμού συγκροτείται η επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού.....

10. Από την ματαίωση του διαγωνισμού δεν προκύπτει δικαίωμα αποζημίωσης όσων έλαβαν μέρος για οποιονδήποτε λόγο.

11. Εντός τριών (3) μηνών από την έκδοση της απόφασης επιλογής του παραχωρησιούχου, και πριν την έκδοση της άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ, συνάπτεται η σύμβαση παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, και του πλειοδότη, η οποία αποτυπώνει τους όρους λειτουργίας της επιχείρησης ως ΕΚΑΖ και της επένδυσης που πρέπει να διενεργηθεί, τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ο

πλειοδότης με το διαγωνισμό, ή κρίνονται αναγκαίες από την αναθέτουσα αρχή προς υλοποίηση της επένδυσης, και, εν γένει, την εκπλήρωση των όρων της.

12. Η ΕΕΕΠ εκφέρει γνώμη ως προς τους όρους της σύμβασης παραχώρησης, πριν από την υπογραφή της, σε σχέση με εποπτικά και λειτουργικά θέματα της εταιρίας.

13. Για την υπογραφή της σύμβασης, ασκείται προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 35 του ν.4129/2013 (Α'52). Ο προσυμβατικός έλεγχος μπορεί να ασκείται συνολικά, εφόσον υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο ο τύπος της σύμβασης και η διαδικασία εξεύρεσης αντισυμβαλλομένου από την έναρξη της διαδικασίας αυτής μέχρι και τον ορισμό των υποψηφίων αντισυμβαλλομένων. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται προσυμβατικός έλεγχος κατ' ιδίαν σύμβασης μόνο στο μέτρο που υπάρξει απόκλιση από τον τύπο της σύμβασης ή από τη διαδικασία που έχουν υποβληθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Συμβάσεις παραχώρησης άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ που συνομολογήθηκαν ύστερα από προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου θεωρούνται επωφελείς και συμφέρουσες για το Ελληνικό Δημόσιο, και δεν γεννάται σχετικώς αστική ή ποινική ευθύνη των εκπροσώπων του Ελληνικού Δημοσίου που τις υπογράφουν ούτε των μελών της ΕΕΕΠ και της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού σε σχέση με τους όρους της προκήρυξης.

14.....

15. Με την επιφύλαξη των θεμάτων τα οποία ρυθμίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση της περίπτωσης β' της παραγράφου 12, με απόφαση της ΕΕΕΠ δύναται να ρυθμίζεται κάθε άλλο ειδικό θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου»

24. Στα άρθρα 39, 46 και 52 του ν.4413/2016 «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 148/ 08.08.2016) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 39

«Επιλογή και ποιοτική αξιολόγηση των υποψηφίων(άρθρο 38 παράγραφοι 1-9 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς εξακριβώνουν τις προϋποθέσεις συμμετοχής που σχετίζονται με την επαγγελματική και τεχνική ικανότητα, τη χρηματοοικονομική και οικονομική επάρκεια των υποψηφίων ή των προσφερόντων βάσει υπεύθυνων δηλώσεων και συστάσεων που πρέπει να υποβάλλονται ως αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που διευκρινίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης παραχώρησης και οι οποίες πρέπει να μην εισάγουν διακρίσεις και να είναι αναλογικές με το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής σχετίζονται και είναι αναλογικές με την ανάγκη διασφάλισης της ικανότητας του παραχωρησιούχου να εκτελέσει τη σύμβαση παραχώρησης, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο της σύμβασης και με τον στόχο εξασφάλισης πραγματικού ανταγωνισμού.

2.....

3.....

4. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς όπως ορίζονται στο στοιχείο α` της παραγράφου 1 του άρθρου 4 αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση τους ότι υπάρχει τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση εις βάρος του για έναν από τους ακόλουθους λόγους:

- α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της απόφασης-πλαίσιο 2008/ 841/ ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (EE L 300),
- β) δωροδοκία, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της σύμβασης περί της καταπολέμησης της διαφθοράς στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών-μελών της Ένωσης (EE C 195) και στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της απόφασης-πλαίσιο 2003/568/ ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (EE L 192), καθώς και όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο της αναθέτουσας αρχής ή του οικονομικού φορέα,
- γ) απάτη, κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (EE C 316), η οποία κυρώθηκε με το Ν.2803/2000(Α`48),
- δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως ορίζονται, αντιστοίχως, στα άρθρα 1 και 3 της

απόφασης-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 164 της 22.6.2002, σ. 3) ή ηθική αυτουργία ή συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης εγκλήματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 αυτής,

ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 309), η οποία ενσωματώνεται με το Ν.3691/2008(Α'166) και αντικαθίστανται οι σχετικές διατάξεις του Ν.2331/1995(Α'173),

στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101), η οποία ενσωματώνεται με το Ν.4198/2013 (Α'215).

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό.

Αναθέτοντες φορείς άλλοι από τους αναφερόμενους στο στοιχείο α` της παραγράφου 1 του άρθρου 4 μπορούν να αποκλείσουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση τους ότι υπάρχει τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση εις βάρος του για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

5.Επιπλέον, αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας:

α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης,

εφόσον αυτό πιστοποιείται από δικαστική απόφαση με ισχύ δεδικασμένου ή διοικητική απόφαση με δεσμευτική ισχύ σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένος ή με τις κείμενες διατάξεις ή/και β) μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει παραβεί τις υποχρεώσεις του, όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Η παρούσα παράγραφος παύει να εφαρμόζεται όταν ο οικονομικός φορέας εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους.

6. Κατ' εξαίρεση, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορεί να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης παρέκκλιση:

α) από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό που προβλέπεται στις παραγράφους 4 και 5 κατ' εξαίρεση, για επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος ή/και

β) από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό της παραγράφου 5, όταν ο αποκλεισμός θα ήταν σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, που πάντως δεν υπερβαίνουν το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ, δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο οικονομικός φορέας ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που όφειλε λόγω αθέτησης των υποχρεώσεών του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 5, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής αίτησης συμμετοχής.

7. Επίσης, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορεί να αποκλείει από τη συμμετοχή σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα εάν πληρούται οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) εάν μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 29,

β) εάν ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης ή ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο, έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού

συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη στις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορεί να αποφασίσει να μην αποκλείσει οικονομικό φορέα ο οποίος βρίσκεται σε μια από τις ανωτέρω καταστάσεις, όταν έχει διαπιστωθεί ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβανομένων υπόψη των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων και μέτρων σχετικά με τη συνέχεια των δραστηριοτήτων στις ανωτέρω καταστάσεις,

γ) εάν μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 35 δεν μπορεί να θεραπευθεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

δ) εάν, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011, η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού,

ε) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης ή προηγούμενης σύμβασης με αναθέτουσα αρχή ή αναθέτοντα φορέα όπως ορίζεται στον παρόντα ή στις διατάξεις με τις οποίες θα ενσωματωθεί η Οδηγία 2014/25/ΕΕ που είχαν ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της εν λόγω σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,

στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τέτοιες πληροφορίες ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαιτούμενα έγγραφα προς επίρρωση αυτών των πληροφοριών,

ζ) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να συνεπάγονται αθέμιτα πλεονεκτήματα για τον ίδιο στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης ή να παράσχει από ππαίσμα παραπλανητικές

πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση της σύμβασης,

η),.....

θ) εάν αυτές μπορούν να αποδείξουν, με κατάλληλα μέτρα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

8. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς αποκλείουν ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οικονομικό φορέα, εφόσον διαπιστωθεί ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται, λόγω πράξεων που διαπράχθηκαν ή παραλείφθηκαν είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις 4 ή 5 ή 7.

9. Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 7 μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε αποδεικνύουν επαρκώς την αξιοπιστία του, παρά την ύπαρξη του σχετικού λόγου αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία.»

Άρθρο 46

«Ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης

1. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, ματαιώνει τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, εφόσον η διαδικασία ανάθεσης απέβη άγονη είτε λόγω αποκλεισμού όλων των υποψηφίων ή προσφερόντων είτε λόγω μη υποβολής προσφοράς ή απόρριψης όλων των προσφορών.

2. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας δύναται, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, να ματαιώσει τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, εφόσον συντρέχει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης.

β) Αν η προσφορά κριθεί ως μη συμφέρουσα από οικονομική άποψη.

γ) Αν η εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου δεν ενδιαφέρει πλέον την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα ή

δ) αν μεταβλήθηκαν ουσιωδώς οι οικονομικές ή οι τεχνικές παράμετροι που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάθεσης ή συντρέχουν λόγοι ανώτερης βίας, με συνέπεια να μην είναι δυνατή η εκτέλεση της σύμβασης.

ε) Για άλλους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως ιδίως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος.

3. Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορεί, μετά από εισήγηση του αρμόδιου οργάνου, να ακυρώσει μερικά τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμα της ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφιλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη.

4. Όταν συντρέχουν οι λόγοι για τη ματαίωση της διαδικασίας που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας ακυρώνει τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης για ολόκληρο το αντικείμενο της σύμβασης ή, αν οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τμήμα της σύμβασης για το εν λόγω τμήμα, εφόσον επιτρέπεται η κατάθεση τέτοιων προσφορών.

5. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας διατηρεί, επίσης, το δικαίωμα, μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου, να αποφασίσει, παράλληλα με την ακύρωση ή τη ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης και την επανάληψη οποιασδήποτε φάσης της διαδικασίας ανάθεσης με τροποποίηση ή μη των όρων της, ή να διενεργήσει νέα διαδικασία ανάθεσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, εφόσον στην τελευταία αυτή περίπτωση πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 5 του άρθρου 30.

6. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. δύναται να αποφασίζει με αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου, εφόσον δεν προβλέπεται υποχρεωτική προηγούμενη γνώμη άλλου οργάνου, σύμφωνα με το ν.3986/2011».

Άρθρο 52

«Λύση συμβάσεων παραχώρησης (άρθρο 44 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)

1. Η σύμβαση παραχώρησης λύεται, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στους οικείους όρους των συμβατικών τευχών:

α) με την πάροδο της συμφωνηθείσας διάρκειας αυτής, όπως τυχόν τροποποιήθηκε ή

β) με καταγγελία από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα ή τον παραχωρησιούχο ή

γ) με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών και

δ) σε κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στα συμβατικά τεύχη, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης συνδρομής λόγων ανώτερης βίας.

2. Στα συμβατικά τεύχη προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση παραχώρησης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στους οικείους όρους των συμβατικών τευχών και το εφαρμοστέο για την εκτέλεση της σύμβασης δίκαιο, σε περίπτωση που

α) έγινε μία τροποποίηση της σύμβασης παραχώρησης που θα είχε άλλως απαιτήσει μία νέα διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, βάσει του άρθρου 54, ή

β) ο παραχωρησιούχος κατά το χρόνο ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης, τελούσε σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 39 και, ως τούτου, θα έπρεπε να έχει αποκλειστεί από τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης ή το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται, στο πλαίσιο διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 258 της ΣΛΕΕ, ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της δυνάμει των Συνθηκών λόγω του γεγονότος ότι αναθέτουσα αρχή ή αναθέτων φορέας έχει αναθέσει τη σχετική σύμβαση παραχώρησης χωρίς να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του δυνάμει των συνθηκών και του παρόντος νόμου ή συντρέχουν οι περιπτώσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 35.

3. Η αποζημίωση των μερών σε περίπτωση λύσης της σύμβασης καθορίζεται και καταβάλλεται σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στους οικείους όρους των συμβατικών τευχών».

25. Στο άρθρο 104 του ν.4412/2016 (ΦΕΚ Α 147/ 08.08.2016),«Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ»), υπό τον τίτλο ««Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές, ορίζονται τα εξής:

«1. Το δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται:

α).....,

β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80 και

γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. γ` της παρ. 3 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης.

2. Αν επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με το άρθρο 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, μέχρι τη σύναψη της σύμβασης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά.»

26. Στις παρ. 2,3,4 και 5 του άρθρου 105 του ανωτέρω ν.4412/2016 όπως ίσχυε, κατά τον χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης, υπό τον τίτλο «Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης» ορίζονται τα εξής:

«1.....

2. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί αμέσως την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε κάθε προσφέροντα εκτός από τον προσωρινό ανάδοχο με κάθε πρόσφορο τρόπο, όπως με τηλεμοιοτυπία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κ.λπ., επί αποδείξει.

3. Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες.

Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής:

α) άπρακτη πάροδος των προθεσμιών άσκησης των προβλεπόμενων στις κείμενες διατάξεις βοηθημάτων και μέσων στο στάδιο της προδικαστικής και δικαστικής προστασίας και από τις αποφάσεις αναστολών επί αυτών,

β) ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013, εφόσον απαιτείται και

γ) κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλει επικαιροποιημένα τα δικαιολογητικά του άρθρου 80 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής και ενδίκων μέσων κατά της απόφασης κατακύρωσης, έπειτα από σχετική πρόσκληση.

4. Μετά την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για

την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία που δε μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

5. Η υπογραφή του συμφωνητικού έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται, σύμφωνα με την περίπτωση β` της παραγράφου 1 του άρθρου 106».

Το ως άνω άρθρο, όπως ισχύει σήμερα, προβλέπει τα εξής :

«Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης

1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372.

Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών ή παροχής γενικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή, αιτιολογημένα και κατόπιν γνώμης του αρμοδίου γνωμοδοτικού οργάνου, μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα, αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών, από αυτήν που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον ο σχετικός όρος έχει περιληφθεί σε αυτά.

Με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για το ογδόντα τοις εκατό (80%) μέχρι και το εκατόν είκοσι τοις εκατό (120%) της ποσότητας αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών που αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες και ιδίως, όσους αποκλείστηκαν οριστικά δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 72, με κάθε πρόσφορο τρόπο. Εφόσον, η διαδικασία ανάθεσης

διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η κοινοποίηση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

3. Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2,

β) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων του άρθρου 118, περί απευθείας ανάθεσης, και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας του άρθρου 119, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ, εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372, περί δικαστικής προστασίας στο πεδίο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης,

γ) έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν.4700/2020(Α'127), εφόσον απαιτείται, και

δ) ο προσωρινός ανάδοχος έχει υποβάλλει έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, στην οποία δηλώνεται ότι, δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης.

4. Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντας του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

5. Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της πρόσκλησης της παρ. 4 στον ανάδοχο.

6....

7. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται, σύμφωνα με την περ. β` της παρ. 1 του άρθρου 106. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, στην περίπτωση αυτήν, να αναζητήσει αποζημίωση, πέρα από την καταπίπτουσα εγγυητική επιστολή, ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.

8. Εάν η αναθέτουσα αρχή δεν απευθύνει την πρόσκληση της παρ. 4 εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.».

27. Στη Διακήρυξη του διαγωνισμού περιέχονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι όροι:

«3.3. Κατακύρωση - σύναψη Σύμβασης

«Η Ε.Ε.Ε. κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε κάθε Διαγωνιζόμενο που έχει υποβάλει αποδεκτή Προσφορά, σύμφωνα με το άρθρο 100 του ν. 4412/2016, εκτός από τον Προσωρινό Ανάδοχο.

Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως η σύναψη της Σύμβασης Παραχώρησης επέρχονται εφόσον συντρέξουν σωρευτικά τα κάτωθι:

- α) άπρακτη πάροδος των προθεσμιών άσκησης των προβλεπόμενων στον όρο 3.4. της παρούσας βοηθημάτων και μέσων στο στάδιο της προδικαστικής και δικαστικής προστασίας και από τις αποφάσεις αναστολών επί αυτών,
- β) ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του ν. 4129/2013,

γ) κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης στον Προσωρινό Ανάδοχο, εφόσον αυτός υποβάλει επικαιροποιημένα τα δικαιολογητικά του όρου 3.2.2., έπειτα από σχετική πρόσκληση.

Ο Υπουργός προσκαλεί τον Ανάδοχο να προσέλθει για υπογραφή της Σύμβασης Παραχώρησης, θέτοντάς του προθεσμία που δε μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της σχετικής ειδικής πρόσκλησης. Η Σύμβαση έχει αποδεικτικό χαρακτήρα.

4.2. Συμβατικό πλαίσιο- Εφαρμοστέα νομοθεσία

Κατά την εκτέλεση της Σύμβασης εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4413/2016, του ν. 4412/2016, οι όροι της Διακήρυξης και συμπληρωματικά οι διατάξεις...

4.5. Τροποποίηση της Σύμβασης κατά τη διάρκειά της
Η Σύμβαση μπορεί να τροποποιείται κατά τη διάρκειά της, χωρίς να απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, μόνο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 51 του ν. 4413/2016, είτε κατόπιν γνωμοδότησης της καθ' ύλην αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Οικονομικών ή άλλως της υπηρεσίας, η οποία ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, είτε κατόπιν εισήγησης της ΕΕΕΠ.

4.6. Δικαίωμα μονομερούς λύσης της Σύμβασης

4.6.1. Το Ελληνικό Δημόσιο μπορεί, με τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι κείμενες διατάξεις, να καταγγείλει τη Σύμβαση κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, εφόσον:

α) η Σύμβαση έχει υποστεί ουσιώδη τροποποίηση, κατά την έννοια του άρθρου 51 παρ. 4 του ν.4413/2016, που θα απαιτούσε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης,

β) ο Παραχωρησιούχος, κατά το χρόνο της ανάθεσης της Σύμβασης, τελούσε σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στον όρο 2.2.4. και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να έχει αποκλειστεί από τη διαδικασία σύναψης της Σύμβασης,

γ) η Σύμβαση δεν έπρεπε να ανατεθεί στον Παραχωρησιούχο λόγω σοβαρής παραβίασης των υποχρεώσεων που υπέχει από τις Συνθήκες και την Οδηγία

2014/23/ΕΕ, η οποία έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Δικαστηρίου της Ένωσης στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ..».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων και των συμβατικών όρων

28. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα υπηρεσία, καθόσον αφορά το προκαταρκτικό ζήτημα του παραδεκτού και νόμιμου της υποβολής του κρινόμενου ερωτήματος, στο Τμήμα διαμορφώθηκαν δύο γνώμες :

29. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Σ. Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τα μέλη Α. Τατσόπουλο, Α. Καπετανάκη, Ε. Πασαμιχάλη, Χ. Διβάνη, Β. Καραγεώργο, Ε. Τσαούση, Ι. Λεμπέση, Π. Χρυσοστομίδα, Κ. Γεωργιάδη, και Σ. Μαυρογιάννη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψηφοί 11) από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του ισχύοντος Οργανισμού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ν.4831/2022), που αποτελεί το νομικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του, προκύπτει σαφώς ότι, όπως και υπό τον προγενέστερο Οργανισμό του Ν.Σ.Κ., η γνωμοδοτική αρμοδιότητα αυτού συγκαταλέγεται στις ιδιαίτερα σημαντικές αρμοδιότητές του, καθώς αυτή αποσκοπεί στη καθοδήγηση της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων που υποβάλλονται αρμοδίως, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της (ΝΣΚ 58/2020 κ.ά.).

Στην κρινόμενη περίπτωση, καθόσον αφορά στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος, ο αρμόδιος και νομίμως υπογράφων αυτό Υπουργός Οικονομικών, προκειμένου να ασκήσει σχετική αρμοδιότητά του και να προβεί στην υπογραφή της συγκεκριμένης σύμβασης του συγκεκριμένου ερωτήματος ζητεί την καθοδήγηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εξειδικεύοντας ότι κρίνει αναγκαία για τις περαιτέρω ενέργειες της διοίκησης, την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 361 του Ν.4512/2018 ,σχετικά με την τήρηση ή μη των διαδικαστικών βημάτων που απαιτούνται από τις διατάξεις αυτού κατά το χρονικό διάστημα από την διακήρυξη μέχρι την κατακύρωση του διαγωνισμού

για την παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων, στο Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού-Αγίου Κοσμά. Εν όψει αυτών, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους αρμοδίως επιλαμβάνεται και οφείλει να γνωμοδοτήσει. Διευκρινίζεται ότι κατά την ειδικότερη γνώμη δύο εκ των ανωτέρω μελών του πλειοψηφίας, δηλ. των Α. Τατσόπουλου και Ε. Πασαμιχάλη, ο Υπουργός Οικονομικών ερωτά, αληθώς, αν οι υπόψη 15 τροποποιήσεις στο σχέδιο της Σύμβασης Παραχώρησης συνιστούν ή όχι απόκλιση από το σχέδιο της ίδιας Σύμβασης η οποία καλύπτεται από την 647/2021 Πράξη του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και θέτουν το νομικό ζήτημα αν συντρέχει ή όχι ανάγκη, εκ νέου, υποβολής του σχεδίου της Σύμβασης Παραχώρησης εξ αιτίας τροποποιήσεων του οι οποίες έλαβαν χώρα μετά τη διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου

30. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, δηλ. της Νομικής Συμβούλου του Κράτους, Φωτεινής Δεδούση (ψηφος1), τα ερωτήματα πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και σαφή προσδιορισμό των προβληματισμών της ερωτώσας Υπηρεσίας για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το ΝΣΚ, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, περίπτωση που δεν συντρέχει. Εν προκειμένω, με το έγγραφο του ερωτήματος δίδεται, αφενός, ότι έχουν εκδοθεί από την αρμόδια για την διενέργεια της διαγωνιστικής διαδικασίας ΕΕΕΠ αποφάσεις κατόπιν των οποίων έχει οριστικοποιηθεί η επικύρωση των αποτελεσμάτων ελέγχου της Επιτροπής Διαγωνισμού και, αφετέρου, ότι έχει αποβεί θετικός ο προσυμβατικός έλεγχος από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Παρά ταύτα στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι υφίστανται νομικοί προβληματισμοί ως προς το εάν για την διενέργεια του διαγωνισμού και μέχρι την κατακύρωση, έχουν τηρηθεί, όλα τα απαιτούμενα διαδικαστικά βήματα, χωρίς όμως να προσδιορίζεται οποιοσδήποτε προβληματισμός ή αμφιβολία είτε σε σχέση με οποιοδήποτε στάδιο ή επιμέρους διαδικασία του διαγωνισμού ή πράξη εκδοθείσα στο πλαίσιο αυτού είτε σε σχέση με οποιοδήποτε ζήτημα το οποίο να αφορά σε σχετική με αυτόν προϋπόθεση, κριτήριο, διαγωνιζόμενο, δικαιολογητικό ή άλλο ζήτημα, επί του οποίου να ζητείται ερμηνεία διάταξης από το ΝΣΚ. Ενόψει της ουσιώδους

αυτής έλλειψης, καθώς και του ότι δεν έχουν τεθεί ούτε θα μπορούσαν (από νομική και πρακτική άποψη) να τεθούν υπ' όψιν του ΝΣΚ όλα τα στοιχεία που αφορούν στην διενέργεια της προκείμενης διαγωνιστικής διαδικασίας ούτε, άλλωστε, θα μπορούσε αυτό να επιληφθεί εικαζόμενων νομικών προβληματισμών της Διοίκησης με βάση τέτοια στοιχεία, και με δεδομένο ότι τα δύο ερωτήματα που διατυπώθηκαν τελούν σε πρόδηλη σχέση εξάρτησης μεταξύ τους, δεν πληρούνται οι απαιτούμενοι από την προαναφερόμενη διάταξη του Οργανισμού του ΝΣΚ όροι προκειμένου να είναι δυνατόν να επιληφθεί αυτό των ερωτημάτων αυτών.

31. Ακολούθως, επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος, επισημάνθηκε ότι γίνεται δεκτό ότι σύμβαση παραχώρησης είναι η σύμβαση εκείνη με την οποία το κράτος ή άλλος δημόσιος φορέας αναθέτει σε ιδιώτη ανάδοχο, φυσικό ή νομικό πρόσωπο (παραχωρησιούχο ή ανάδοχο δημόσιας υπηρεσίας ή παραχώρησης) τη διαχείριση και εκμετάλλευση, με δική του ευθύνη, δημόσιας οικονομικής υπόθεσης και ιδίως την άσκηση μιας δημόσιας υπηρεσίας, υπό την λειτουργική έννοια του όρου, ή την κατασκευή και εκμετάλλευση δημοσίου έργου. Αντιστοίχως, ο ανάδοχος αναλαμβάνει τη υποχρέωση να διατηρεί σε λειτουργία το έργο ή την δημοσίας χρήσης υπηρεσία σε όλη την διάρκεια του χρονικού διαστήματος που έχει συμβατικά καθοριστεί έναντι ανταλλάγματος, το οποίο συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας ,είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με την καταβολή αμοιβής, με αποτέλεσμα ο ανάδοχος να αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο που σχετίζεται με την εκμετάλλευση του έργου ή της υπηρεσίας(Δημήτρης Γ.Ράικος .Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, 2014,σελ 70).

32. Περαιτέρω με τις διατάξεις του ν.4512/2018,όπως ισχύει σήμερα ,ο νομοθέτης προέκρινε ένα σύστημα παραχωρήσεως αποκλειστικών δικαιωμάτων εκμετάλλευσης καζίνο μέσω σύναψης συμβάσεων με τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Αντικείμενο των συμβάσεων αυτών είναι οι άδειες λειτουργίας καζίνο, οι οποίες αποτελούν την αντιπαροχή που λαμβάνουν οι οικονομικοί φορείς, οι οποίοι με την σειρά τους καταβάλλουν αντάλλαγμα για την απόκτηση της άδειας και δεσμεύονται, στο πλαίσιο ενός αυστηρού πλαισίου λειτουργίας, να ασκήσουν την συγκεκριμένη

δραστηριότητα υλοποιώντας ορισμένες επενδύσεις, τις οποίες και εκμεταλλεύονται. Από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται, περαιτέρω, ότι οι οικονομικοί φορείς είναι υποχρεωμένοι να ασκήσουν την δραστηριότητα, αφού καταθέτουν επιχειρησιακό σχέδιο και χρονοδιάγραμμα πραγματοποίησης των εργασιών για την υλοποίηση των επενδύσεων, φέροντας τον επιχειρηματικό κίνδυνο, όχι μόνο διότι καταβάλλουν αντάλλαγμα, αλλά και διότι υποβάλλονται σε δαπάνες υλοποίησης των επενδύσεων, εκτιθέμενοι στους αστάθμητους παράγοντες της αγοράς, στο μέτρο που η νομοθεσία δεν προβλέπει εγγυήσεις για την προστασία των συμφερόντων τους. Υπό τα δεδομένα αυτά, ο οικονομικός φορέας δεν περιορίζεται στην απόκτηση άδειας για άσκηση οικονομικής δραστηριότητας κατά βούληση, αλλά δεσμεύεται έναντι της αναθέτουσας αρχής αναλαμβάνοντας συγκεκριμένες υποχρεώσεις και αποκτώντας αντίστοιχα δικαιώματα. Επομένως, οι επίδικοι διαγωνισμοί καταλήγουν στην κατάρτιση συμβάσεων παραχωρήσεως (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ406/2014, και ΔΕΕ C-458/14 Promoimpresa Srl της 14 Ιουλίου 2016, C-348/2010 Norma-A SIA και Dekom SIA της 10 Νοεμβρίου 2011, C-206/08 Eurawasser της 10 Σεπτεμβρίου 2009), οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/23/ΕΕ (ΕΕ L 94), εφ' όσον το αντικείμενό τους υπερβαίνει το ποσό που προβλέπεται στην οδηγία, ανεξαρτήτως εάν οι διατάξεις του ν. 4512/2018 ρητώς ορίζουν ως εφαρμοστέες τις ρυθμίσεις του ν.4413/2016(Ολ. ΣΤΕ 1819/2020).

33. Ακόμα, ο προβλεπόμενος προληπτικός έλεγχος νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μολονότι δεν απολήγει στην έκδοση απόφασης δικαιοδοτούντος οργάνου (ΑΕΔ32/2001, 20/2005, Ολ.ΣΤΕ 2472/2008, 32/2012, Γνωμ.Ολ.Ν.Σ.Κ.321/2005) αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων και ως καθολικός έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση της νομιμότητας όλων των πράξεων της διοικητικής διαδικασίας (Γνωμ. ΝΣΚ 73/2017).

34. Στο άρθρο 361 του ανωτέρω νόμου, όπως προκύπτει και από την αιτιολογική έκθεση αυτού, προβλέπεται ο καθορισμός όρων και προϋποθέσεων διεξαγωγής του πλειοδοτικού διαγωνισμού βάσει του οποίου θα γίνει η επιλογή του παραχωρησιούχου νέας άδειας καζίνο, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο διαγωνισμός θα διενεργείται τηρουμένων των

κανόνων του ν.4413/2016 για τις συμβάσεις παραχώρησης και σύμφωνα με τις αρχές του πρωτογενούς ενωσιακού δικαίου.

35. Ειδικότερα τα διαδικαστικά βήματα που απαιτούνται από τις διατάξεις του ανωτέρω άρθρου 361 σχετικά με τη διενέργεια του διαγωνισμού για την Παραχώρηση της Άδειας Λειτουργίας Καζίνο και μέχρι την πράξη κατακύρωσης είναι τα εξής:

1. Στην παράγραφο 3 προβλέπεται έκδοση απόφασης από την ΕΕΕΠ με την οποία να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις διεξαγωγής του διαγωνισμού, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.4413/2016.

2. Στην παράγραφο 1 προβλέπεται προκήρυξη διεθνούς πλειοδοτικού διαγωνισμού που διεξάγεται από την ΕΕΕΠ .Ειδικότερα με την παρ. 6 του ανωτέρω άρθρου περιγράφονται αναλυτικά όλα τα απαραίτητα στοιχεία και οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει η προκήρυξη, καθώς και το περιεχόμενο της προσφοράς που υποβάλλει ο υποψήφιος ανάδοχος για την συμμετοχή του στον διαγωνισμό. Ειδικότερα, απαιτείται η υποβολή πλήρους καταλόγου των δραστηριοτήτων της εταιρίας, πλήρους επιχειρηματικού σχεδίου, αναλυτικού χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της επένδυσης, των πηγών και φορέων χρηματοδότησης, καθώς και αναλυτικής επιμέτρησης του κόστους της, αναλυτικής εκτίμησης του άμεσου δημοσιονομικού οφέλους που προκύπτει από την επένδυση και των ωφελειών για την εθνική οικονομία, της περιγραφής των θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν ανά ειδικότητα και επιμέρους επιχειρηματική δραστηριότητα, ανάλυσης κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν την έγκαιρη ολοκλήρωση της επένδυσης, σχεδίου καταστατικού προκειμένου περί υπό σύστασης ή καταστατικού της εταιρίας προκειμένου περί υφιστάμενης, καθώς και άλλων στοιχείων που μπορεί να καθορίζει η Ε.Ε.Ε.Π. με απόφασή της.

3. Στην παράγραφο 4 προβλέπεται ότι οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό αναλαμβάνουν την υποχρέωση α. να παραθέτουν πληροφορίες ως προς την ανώνυμη εταιρεία στην οποία θα παρασχεθεί η άδεια λειτουργίας ΕΚΑΖ, εφόσον η κατακύρωση του διαγωνισμού γίνει στην εν λόγω προσφορά, ανεξάρτητα εάν η εταιρεία υφίσταται ή θα ιδρυθεί μετά την κατακύρωση και β. ότι η εταιρεία θα πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούν οι διατάξεις του νόμου για την χορήγηση άδειας λειτουργίας καζίνο.

4. Στην παράγραφο 5 προβλέπεται έκδοση απόφασης της Ε.Ε.Ε.Π. με την οποία θα ορίζεται η διάρκεια της εγγυητικής, το ύψος της οποίας θα καθορίζεται στη διακήρυξη του διαγωνισμού, όπως επίσης και οι όροι της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστωτικού ιδρύματος έκδοσής της .

5 Στην παράγραφο 9 προβλέπεται η έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης (Κ.Υ.Α).των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και του Υπουργού Τουρισμού για την συγκρότηση της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού.

6. Στην παράγραφο 11 ρυθμίζονται αναλυτικά τα θέματα που αφορούν τη σύναψη της σύμβασης παραχώρησης του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, και του πλειοδότη, καθώς επίσης και τα σχετικά με τον προσυμβατικό έλεγχο που χρονικά προηγείται.

7. Στην παράγραφο 13 ρυθμίζονται θέματα προσυμβατικού ελέγχου.

36. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, τα στοιχεία που γνωστοποίησε η Ε.Ε.Ε.Π. στον Υπουργό Οικονομικών και διαβιβάστηκαν στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Οικονομικών είναι τα εξής :

1) Οι με αριθ.604/1/22.10.2021 και 21/1/28.04.2022 αποφάσεις της Ε.Ε.Ε.Π.

2) Η με αριθ. 647/2021 απόφαση του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

3)Το από 13.10.2021 έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος με το οποίο γνωστοποιείται στην Ε.Ε.Ε.Π ότι η εγγυητική επιστολή με αριθ. 633/737676-6/01.10.21 ποσού 7.500.000 ευρώ α. ισχύει πλέον υπέρ της ένωσης προσώπων «Α.... IRC» αντί της προηγούμενης ««Ι.....Α» με μέλη τις εταιρείες «Μ..... LLC”, “Μ..ΗBV” και “Γ.....Τ... Α.Ε.....» β. παρατείνεται η ισχύς της μέχρι 07-11-2022 γ. όλοι οι λοιποί όροι της εγγυητικής επιστολής παραμένουν αμετάβλητοι και δ το από 01-10-2021 έγγραφο της ένωσης Προσώπων «Α..... IRC» προς την Ε.Ε.Ε.Π. με το οποίο παρατείνει την ισχύ της προσφοράς της με αντίστοιχη παράταση της εγγυητικής Επιστολής συμμετοχής για 12 μήνες μέχρι 07-11-2022.

4) Η από 06.04.2022 Ανακοίνωση σύστασης εταιρείας μέσω υπηρεσίας μιας στάσης με την επωνυμία «Ε.... Κ.....Ε.... Φ..... Ε..... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», την επωνυμία (ξενόγλωσσα)«Ι..... Ρ..... C.....Η..... SOCIETE ANONYME” τον διακριτικό τίτλο «ΕΚΑΖ Ε.....Α.Ε», τον διακριτικό τίτλο (ξενόγλωσσα) «IRC Η..... S.A.».

5) Το από 01/10/2021 έγγραφο της Ένωση Προσώπων «Α..... IRC» προς την Ε.Ε.Ε.Π. με το οποίο συμφωνεί και παρατείνει την ισχύ της προσφοράς με αντίστοιχη παράταση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής για 12 μήνες.

6) Η Τεχνική Προσφορά στην Αγγλική γλώσσα.

7) Η Οικονομική Προσφορά στην αγγλική γλώσσα.

8) Το χρηματοοικονομικό μοντέλο στην αγγλική γλώσσα.

9) Το με αριθ. πρωτ. ΕΜΠ197Ξ/12.05.2022 έγγραφο της Ε.Ε.Ε.Π σχετικά με τις επελθούσες αλλαγές μετά την έκδοση της απόφασης με αριθ. 647/2021 του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

10. Δύο σχέδια της Σύμβασης Παραχώρησης ,το ένα πριν και το άλλο μετά τις αλλαγές

11.Η με αριθ.1/22.02.2019 Διακήρυξη του ανοικτού, δημόσιου, διεθνή διαγωνισμού για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά».

37.Από το περιεχόμενο των ανωτέρω εγγράφων συνάγεται ότι, κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου 361 του ν.4512/2018:

1)Εκδόθηκαν η με αριθ.371/3/15.02.2019 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (Ε.Ε.Ε.Π.) με την οποία προκηρύχθηκε ανοικτός δημόσιος, διεθνής διαγωνισμός για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά» και, εν συνεχεία, η με αριθ. 420/1/28.08.2019 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π με την οποία εγκρίθηκε το σχέδιο της σύμβασης παραχώρησης.

2) Εκδόθηκε η απόφαση με αριθ.647/2021 του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου από την οποία προκύπτει ότι επακολούθησαν όλα τα προβλεπόμενα από την νομοθεσία και το άρθρο 361 του ν.4512/2018 διαδικαστικά στάδια, έγινε προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας και δεν διαπιστώθηκαν ουσιώδεις πλημμέλειες κατά την διαδικασία ανάθεσης και δια τούτο κρίθηκε ότι *«δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης με αντικείμενο την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά».*

3) Εκδόθηκε η με αριθ. 633/737676-6/01.10.2021 εγγυητική επιστολή συμμετοχής από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος της οποίας η ισχύς έχει παραταθεί για 12 μήνες, δηλ. μέχρι 07.11.2022.

4) Εκδόθηκε η απόφαση με αριθ. 21/1/28.04.22 της Ε.Ε.Ε.Π. με την οποία αποφασίστηκε ότι η κατακύρωση του Διαγωνισμού έχει καταστεί οριστική διότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 του ν.4412/2016 (περ.21 σελ.8 της ανωτέρω απόφασης) δεδομένου ότι:

α. η απόφαση 604/1/22.10.2021 της Ε.Ε.Ε.Π. με το σύνολο των Πρακτικών της Επιτροπής Διενέργειας Διαγωνισμού έχει κοινοποιηθεί στην Ένωση Προσώπων «Α..... IRC» και μέλη τις εταιρείες «Μ..... LLC», «Μ...ΗBV» και «Γ.....Τ... Α.Ε.....»

β. έχει ολοκληρωθεί ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο με την έκδοση της με αριθ. 647/2021 απόφασης του Ζ΄ Κλιμακίου και

γ. έχουν υποβληθεί από την προσωρινή ανάδοχο οι υπεύθυνες δηλώσεις σύμφωνα με τις οποίες δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό της οφισγενείς μεταβολές.

5) Έχει υποβληθεί το ιδιωτικό συμφωνητικό σύστασης της Ένωσης Προσώπων «Α.....IRC» που υποβλήθηκε με την προσφορά και το από 21.9.21 έγγραφο του κοινού εκπροσώπου της ένωσης ,σύμφωνα με το οποίο κοινός εκπρόσωπος της Ένωσης ήταν και παραμένει η εταιρεία «“Μ...ΗBV”»

6) Υποβλήθηκε στην Ε.Ε.Ε.Π. το με αριθ. 7987/06.04.22 Καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας «Ε..... Κ.... Ε.... Φ.... Ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία» με μετοχικό Κεφάλαιο 1.000.000 ευρώ.

7) Εκδόθηκε η 21/1/28.04.2022 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (Ε.Ε.Ε.Π.) με την οποία οριστικοποιήθηκε η με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π. με την οποία κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού στην Ένωση Προσώπων και εξουσιοδοτείται ο Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Π. να υποβάλει στον Υπουργό Οικονομικών την με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.

38. Ακόμα, στην απόφαση με αριθ. 647/2021 του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (σκέψη 25) επισημαίνεται ρητά ότι σε περίπτωση συμφωνίας για τροποποίηση της Σύμβασης Παραχώρησης κατά την διάρκεια υλοποίησής

της, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4.5 της διακήρυξης,: «.....ο σχετικός φάκελος πρέπει να αποσταλεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να αποφανθεί επί της νομιμότητάς της». Εν προκειμένω η Ε.Ε.Ε.Π. απέστειλε προς το Γραφείο του Υπουργού Οικονομικών ,εκτός από το τελικό κείμενο της Σύμβασης Παραχώρησης και κείμενο με την σύγκριση αλλαγών που επήλθαν στο κείμενο μετά την διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου σε σχέση με το οριστικό που εστάλη στον Υπουργό. Οι δεκατέσσερις (14) από τις δεκαπέντε (15) συνολικά αυτές αλλαγές αφορούν την συμπληρώσεις των αριθμών ΚΥΑ, εγγυητικής επιστολής, ,αποφάσεων Ε.Ε.Ε.Π., δημοσιεύσεων στο Φ.Ε.Κ., συμπλήρωση παραγράφου που αναφέρεται στο χρηματοοικονομικού μοντέλο. Συνεπώς οι τροποποιήσεις αυτές εχώρησαν νομίμως διότι συνιστούν, σύμφωνα και με την προπαρατεθείσα νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (παρ.14 της Εισήγησης) πράγματι διευκρινιστικές συμπληρώσεις του σχεδίου, αναδιατυπώσεις και τροποποιήσεις, οι οποίες δεν συνεπάγονται ουσιώδη μεταβολή του εύρους και του περιεχομένου των αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών, αλλάζοντας την οικονομική ισορροπία υπέρ του αναδόχου, ούτε εισάγουν όρους οι οποίοι, εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης, θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτόν που επελέγη ή στην αποδοχή άλλων προσφορών από εκείνη που προκρίθηκε αρχικώς ή, ακόμη, θα προσέλκυαν και άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης παραχώρησης. Συνακόλουθα δεν χρειάζεται να αποσταλεί εκ νέου η σύμβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο προκειμένου να αποφανθεί επί της νομιμότητας αυτών.

39. Περαιτέρω, ως προς την διαγραφή του κειμένου στη σελ. 51 της Σύμβασης Παραχώρησης, επισημαίνεται ότι αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να μην συμπεριληφθεί στη Σύμβαση ο όρος 4.4.3 της Διακήρυξης (σελ. 42) που προβλέπει ότι: *«4.4.3. Η ΕΕΕΠ επαληθεύει τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού για τους υπεργολάβους, όπως αυτοί περιγράφονται στον όρο 2.2.4 και με τα αποδεικτικά του όρου 3.2.2. της Διακήρυξης εφόσον το(α) τμήμα(τα) των κατασκευών που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση, το(α) οποίο(α) ο Παραχωρησιούχος προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας, υπερβαίνουν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών*

κεφαλαιουχικών δαπανών, όπως προβλέπονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης, ανά φάση ανάπτυξης. Επιπλέον, προκειμένου να μην αθετούνται οι υποχρεώσεις της παρ. 3 του άρθρου 29 του ν. 4413/2016, δύναται να επαληθεύσει τους ως άνω λόγους και για τμήμα ή τμήματα της Σύμβασης που υπολείπονται του ως άνω ποσοστού» .Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η αρμοδιότητα αυτή της Ε.Ε.Ε.Π. προβλέπεται και στο άρθρο 50 του ν.4413/2016 .

40. Κατόπιν αυτών και ως προς την επί της ουσίας απάντηση του πρώτου σκέλους του ερωτήματος, σχηματίστηκαν δυο γνώμες.

41. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίζεται από την Πρόεδρο του Τμήματος Σ. Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τα μέλη Α. Τατσόπουλο, Α. Καπετανάκη, Ε .Πασαμιχάλη, Χ. Διβάνη, Β. Καραγεώργο, Ε. Τσαούση, Ι. Λεμπέση, Π. Χρυσοστομίδα, Κ. Γεωργιάδη, και Σπυρίδωνα Μαυρογιάννη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 11) ,από τα αναλυτικώς εκτεθέντα και υπόψη του Τμήματος τεθέντα στοιχεία, προεχόντως δε από την θετική απόφαση του Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου που διενήργησε τον σχετικό προσυμβατικό έλεγχο συνάγεται ότι κατά την διενέργεια του κρίσιμου διαγωνισμού για την παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων, στο Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού-Αγίου Κοσμά έχουν τηρηθεί, όλα τα διαδικαστικά βήματα που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 361 του ν.4512/2018 ,σχετικά με την διενέργεια του διαγωνισμού μέχρι την πράξη κατακύρωσης.

42. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, δηλ. της Νομικής Συμβούλου του Κράτους, Φ. Δεδούση (ψηφος 1), δεδομένης της έλλειψης γνώσης του Νομικού Συμβουλίου σε σχέση με τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η έκδοση των πράξεων των αρμοδίων για τη διενέργεια της διαδικασίας και τον έλεγχο αυτής διοικητικών και δικαστικών οργάνων, δεν παρέχεται πεδίο ώστε το ΝΣΚ να αποφανθεί επί της ουσίας των διατυπωθέντων ερωτημάτων, η σχετική δε ουσιαστική εκτίμηση και κρίση εναπόκειται στη Διοίκηση, η οποία τελεί σε γνώση του συνόλου των συναφών στοιχείων (ενδ. σε σχέση με τη συμμόρφωση Διοίκησης προς την απόφαση 21/2021 Ολ.ΣτΕ, κρίνασα επί συναφούς ζητήματος)

43. Καθόσον αφορά στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος, αρχικώς, επισημάνθηκαν οι ακόλουθες γενικές παραδοχές:

44. Δέσμια αρμοδιότητα υπάρχει, όταν το διοικητικό όργανο, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προβλεπόμενες από τους κανόνες δικαίου πραγματικές ή νομικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους είναι υποχρεωμένο να εκδώσει διοικητική πράξη που περιέχει ορισμένη ατομική ρύθμιση την οποία προκαθορίζουν οι κανόνες αυτοί. Διακριτική ευχέρεια υπάρχει όταν οι κανόνες που καθορίζουν την αρμοδιότητα δεν προκαθορίζουν ακριβώς την ενέργεια του διοικητικού οργάνου, αλλά του αφήνουν ελευθερία δράσης. (Επαμεινώντας Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 12^η έκδοση, παρ.148)

45. Στην περίπτωση που οι σχετικές διατάξεις για την έκδοση διοικητικών πράξεων θέτουν χρονικούς περιορισμούς και καθορίζουν προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ασκηθεί η αρμοδιότητα η προθεσμία αυτή, πλην αν ρητώς ορίζεται άλλως, έχει ενδεικτικό χαρακτήρα, το δε διοικητικό όργανο εγκύρως εκδίδει τη διοικητική πράξη και μετά την πάροδο της προθεσμίας (Επαμεινώντας Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 12^η έκδοση, παρ.194).

46. Κατά πάγια αρχή του διοικητικού δικαίου, η διοικητική πράξη από την έναρξη της ισχύος της έως την ακύρωσή της με δικαστική απόφαση ή με διοικητική πράξη ή μέχρι την ανάκλησή της ή γενικά την παύση της ισχύος της με οποιονδήποτε τρόπο, παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της και έναντι των διοικητικών αρχών ανεξάρτητα εάν έχει τυχόν νομική πλημμέλεια. Συνέπεια του τεκμηρίου νομιμότητας των διοικητικών πράξεων είναι ότι ο διοικούμενος ή το διοικητικό όργανο δεν μπορεί να θεωρήσει την πράξη ως άκυρη ή ανίσχυρη πριν από την ανάκληση ή την ακύρωση ή την κατάργησή της ακόμα και εάν έχει ασκηθεί ένδικο βοήθημα για την ακύρωσή της.

47. Η αρχή της νομιμότητας επιβάλλει στη Διοίκηση την ανάκληση κάθε παράνομης διοικητικής πράξεως, ενώ η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης απαιτεί τη διατήρηση της ισχύος των ευμενών για τον καλόπιστο διοικούμενο πράξεων. Σύθεση των αρχών αυτών συνιστούν οι γενικές αρχές ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις οποίες και οι ευμενείς διοικητικές πράξεις ανακαλούνται, εάν είναι παράνομες, μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους (ΣΤΕ 2414/2011,

3269/2010, 1501/2008, 3906/2008, 2403/1997 Ολομ. κ.α.) υπό τον όρο της αιτιολογήσεως της ενέργειας αυτής με αναφορά σε συγκεκριμένα περιστατικά ή στοιχεία, η ύπαρξη ή η έλλειψη των οποίων στη κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, σε συνάρτηση με το ισχύον κατά την έκδοση της ανακαλούμενης πράξεως νομικό καθεστώς, θεμελιώνει την διαπιστούμενη παρανομία και, κατ' ακολουθίαν, την συνδρομή νομίμου λόγου ανακλήσεως (βλ. ΣΤΕ1931/2015). Η δε ανάκληση χωρεί μόνο για λόγους νομιμότητας και όχι για διαφορετική εκτίμηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών, εκτός αν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος (ΣΤΕ 3793/2008).

48. Όπως γίνεται δεκτό από την νομολογία, οι νόμιμες ατομικές διοικητικές πράξεις δεν ανακαλούνται διότι η ανάκλησή τους προσκρούει στις αρχές της εύρυθμης χρηστής διοικήσεως και της προστατευομένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Κατ'εξαίρεση είναι δυνατή η ανάκλησή τους, κατά διακριτική ευχέρεια και όχι υποχρέωση της διοίκησης για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Η αντίθεση προς το δημόσιο συμφέρον μπορεί να στηρίζεται σε στοιχεία μεταγενέστερα από εκείνα που υπήρχαν κατά την έκδοση της πράξης ή και στην ουσιαστική επανεκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των συνθηκών που υπήρχαν ή συνέτρεχαν κατά την έκδοση της πράξης. Η αντίθεση προς το δημόσιο συμφέρον πρέπει να αιτιολογείται ειδικά, και να εξειδικεύεται σε τι ακριβώς συνίσταται δεδομένου ότι είναι επαχθές μέτρο για τον διοικούμενο, η δε κρίση της διοίκησης ότι συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος ελέγχεται από τα δικαστήρια. (Επαμεινώντας Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου,¹² έκδοση, παρ.176,σελ 193 Γνωμ. Ν.Σ.Κ.17/2008).

49. Κατά πάγια νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει τον Διαγωνισμό και δεσμεύει, τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΣΤΕ 3703/2010, ΣΤΕ 53/2011, ΕΣ Πράξεις Τμήματος VI 78/2007, 19/2005, 31/2003 κλπ), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η παράβαση ουσιαστών διατάξεων της Διακήρυξης οδηγεί σε ακυρότητα των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, με τις οποίες εγκρίνονται οι επιμέρους φάσεις της διαδικασίας, καθώς και το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού (ΣΤΕ 2772/1986, 3670/1992, 2137/1993). Αντιστοίχως, η παράβαση τέτοιων διατάξεων της Διακήρυξης από τους διαγωνιζόμενους,

καθιστά απαράδεκτες τις υποβληθείσες προσφορές τους. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της Διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής, αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (ΔΕΕ, Απόφαση της 18.10.2001, Υπόθεση C19/00 Siac Construcrtion Ltd, σκέψεις 34 και 44· ΔΕΕ, Απόφαση της 25.04.1996, Υπόθεση C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 54).

50. Η διαγωνιστική διαδικασία συνιστά σύνθετη διοικητική ενέργεια, η οποία περατώνεται με την κατακυρωτική του διαγωνισμού πράξη, δηλαδή συνιστά διαδικασία, για την οποία απαιτούνται περισσότερες διαδοχικές διοικητικές πράξεις, η έκδοση δε κάθε μίας από αυτές είναι προϋπόθεση για την έκδοση της επομένης, η τελευταία δε πράξη ενσωματώνει όλες τις προηγούμενες, οι οποίες αποβάλλουν την αυτοτέλειά τους. Κάθε μία από τις πράξεις, που αποτελούν την εν λόγω σύνθετη διοικητική ενέργεια, εκδίδεται με ιδιαίτερη διαδικασία και το κύρος κάθε πράξεως επηρεάζει μόνον το κύρος των πράξεων, που την ακολουθούν (βλ. (βλ. Φ. ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ, Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2η έκδ., 2013, αρ. 361-362, σελ. 227 και ενδεικτικώς ΣΤΕ 2553/2017, 3075/2015, 2632/2014, 1689/2013, 715/2011, ΣΤΕ 748/2009, ΣΤΕ 83/2010, ΣΤΕ 542/2010).

51. Ο συμβατικός δεσμός στη δημόσια σύμβαση του ν. 4412/2016 συνάπτεται με την κοινοποίηση στον ανάδοχο της κατακυρωτικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής και έχει την έννοια ότι αυτή η απόφαση κατακύρωσης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού ενσωματώνει τη δήλωση βουλήσεως της αναθέτουσας αρχής για την ανάθεση της σύμβασης στον υποψήφιο ανάδοχο, που επικράτησε στον διαγωνισμό σύμφωνα με τα κριτήρια της διακήρυξης. Η συγκεκριμένη δήλωση βουλήσεως θεωρείται από τον νόμο ως απευθυντέα, δηλαδή για να ισχύσει θα πρέπει να περιέλθει στον αντισυμβαλλόμενο, και για αυτό το λόγο η σύμβαση καταρτίζεται, όχι με την έκδοση, αλλά με την κοινοποίηση της πράξης κατακύρωσης στον ανάδοχο. Έτσι, το έγγραφο συμφωνητικό, που πρέπει να υπογράφεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών μετά την σύναψη της σύμβασης, διαθέτει αποκλειστικώς και μόνον αποδεικτικό χαρακτήρα και απαγορεύεται να μεταβάλει τους ως άνω συμβατικούς όρους (βλ. ΑΘ. ΤΣΙΡΩΝΑΣ, «Ο χρόνος κατάρτισης της δημόσιας

σύμβασης κατά το Ν 4412/2016 και ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο», ΘΠΔΔ, τ. 2, 2018, σελ. 130 επόμε.).

52. Σχετικά με το ζήτημα της ανάκλησης της κατακυρωτικής πράξης, ως ατομικής διοικητικής πράξης, η ανάκλησή της χωρεί με προσφυγή στις ανωτέρω γενικές αρχές που διέπουν την ανάκληση των ευμενών για τον διοικούμενο ατομικών διοικητικών πράξεων.

53. Επίσης, κατά γενική αρχή τόσο του εθνικού όσο και του ενωσιακού δικαίου που διέπει όλους τους δημόσιους διαγωνισμούς, η Αναθέτουσα αρχή έχει διακριτική ευχέρεια να ανακαλέσει τη διαγωνιστική διαδικασία και να προχωρήσει σε επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού, εφόσον, όμως αιτιολογήσει νομίμως και επαρκώς την κρίση της (Κωνσταντίνος Γιαννακόπουλος Δημόσιες Συμβάσεις και Συμβάσεις Παραχώρησης σελ. 302 παρ. 19.13, ΣΤΕ4146/2012,4417/2013,1748/2016).

54. Η αναθέτουσα αρχή έχει πάντοτε ευχέρεια να ματαιώσει τον διαγωνισμό και να προχωρήσει σε επαναπροκήρυξή του καθόσον δεν συντρέχει, κατά το ισχύον νομοθετικό καθεστώς που διέπει την διαδικασία αδειοδότησης και λειτουργίας ΕΚΑΖ, απόλυτη απαγόρευση ματαίωσης του αποτελέσματος του δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού, ιδίως εάν συντρέχουν οι προβλεπόμενοι στα άρθρα 39 και 46 του ν.4413/2016 λόγοι. Σε κάθε πάντως περίπτωση ματαίωσης του διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή υποχρεούται να αιτιολογήσει νομίμως και επαρκώς την κρίση της.(ΣΤΕ4417/2013)

55. Στην κρινόμενη περίπτωση, η Ε.Ε.Ε.Π με την με αριθ.21/1/28.04.2022 απόφασή της, διαπίστωσε την οριστικοποίηση της με αριθ.604/1/22.10.2021 προγενέστερης απόφασής της με την οποία έγινε η κατακύρωση του Διαγωνισμού στην Ένωση Προσώπων, καθόσον συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 105 του ν.4412/2016 δεδομένου ότι, κατά τα προλεχθέντα:

α. Με το με αριθ. ΕΜΠ 456 ΕΞ /22.12.2021 έγγραφο του Προέδρου της Ε.Ε.Ε.Π. κοινοποιήθηκε στην ένωση Προσώπων «Α..... IRC και μέλη τις εταιρείες «Μ.....,ΜGE» «Η..... Β.V» και «Γ..... Τ.....Α.Ε.....» η

απόφαση με αριθ. 604/1/22.10.2021 της Ε.Ε.Ε.Π με την οποία κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην ανωτέρω ένωση προσώπων,

β) δεν ασκήθηκε προδικαστική προσφυγή κατά της πράξης αυτής,

γ) έχει ολοκληρωθεί ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο με την έκδοση της με αριθ. 647/03.12.2021 απόφασης του Ζ' Κλιμακίου αυτού,.

δ) με το από 03.03.2022 έγγραφό της η ανάδοχος υπέβαλε στην Ε.Ε.Ε.Π. τις υπεύθυνες δηλώσεις σύμφωνα με τις οποίες δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό της οφигενείς μεταβολές.(21/1/28.04.2022 απόφαση Ε.Ε.Ε.Π περ.21 σελ.8),

ε) η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού αξιολόγησε τις υποβληθείσες υπεύθυνες δηλώσεις και διαβίβασε με το με αριθ. 179ΕΙΣ/21.04.2022 έγγραφό της στην Ε.Ε.Ε.Π προς επικύρωση το με αριθ. 40/20.04.2022 Πρακτικό, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή γνωμοδοτεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν 4412/2016, ώστε να καταστεί οριστική η με αριθ. 604/1/22.10.2021 κατακυρωτική απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.

στ) με την με αριθμό 21/1/28.04.2022 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (ΕΕΕΠ), με θέμα: «Επικύρωση των αποτελεσμάτων ελέγχου της Επιτροπής του Διεθνούς Δημόσιου Ανοικτού Διαγωνισμού για την «Παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Επιχείρησης Καζίνο (ΕΚΑΖ) ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων στον Μητροπολιτικό Πόλο Ελληνικού - Αγίου Κοσμά των υπευθύνων δηλώσεων περί οφигενών μεταβολών-Διαπίστωση της οριστικοποίησης της με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π» οριστικοποιήθηκε η με αριθμό 604/1/22.10.2021 απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π.

56. Επί του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος, επί του παραδεκτού και νομίμου της υποβολής του, σχηματίστηκαν οι ακόλουθες γνώμες.

57. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίζεται από την Πρόεδρο του Τμήματος Σ. Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τα μέλη, Α. Τατσόπουλο, Α. Καπετανάκη, Ε. Πασαμιχάλη, Χ. Διβάνη, Β. Καραγεώργο, Ε.Τσαούση, Ι. Λεμπέση, Π. Χρυσοστομίδα, Κ. Γεωργιάδη, και Σ. Μαυρογιάννη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι:11), το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους νομίμως γνωμοδοτεί και επί του σκέλους του ερωτήματος που αφορά στην

ύπαρξη ή όχι υποχρέωσης του Υπουργού Οικονομικών να υπογράψει τη κρινόμενη σύμβαση, κατά τα ειδικότερα κριθέντα σε σχέση με το πρώτο σκέλος του ερωτήματος.

58. Κατά τη μειοψηφούσα γνώμη της Φ. Δεδούση, Νομικής Συμβούλου του Κράτους (ψήφος: 1) και το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος δεν μπορεί να απαντηθεί, καθώς προϋπόθεση για αυτό θα αποτελούσε η καταφατική απάντηση το πρώτο σκέλος αυτού, το οποίο δεν μπορεί να απαντηθεί λόγω αοριστίας.

59. Περαιτέρω, επί του ζητήματος εάν η υπογραφή της Σύμβασης Παραχώρησης έχει συστατικό ή αποδεικτικό χαρακτήρα, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες γνώμες:

60. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίζεται από την Πρόεδρο του Τμήματος Σ. Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τα μέλη Α. Καπετανάκη, Ε. Πασαμιχάλη, Χ. Διβάνη, Β. Καραγεώργο, Ε. Τσαούση, Ι. Λεμπέση, και Σ. Μαυρογιάννη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψήφοι 8), εν προκειμένω, από τα στοιχεία και τα δεδομένα του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου, τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης με αριθ. 604/1/22.10.2021 της Ε.Ε.Ε.Π με την οποία κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην ανωτέρω ένωση προσώπων επήλθαν όταν η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού αξιολόγησε τις υποβληθείσες υπεύθυνες δηλώσεις και με το με αριθ. 40/20.04.2022 Πρακτικό γνωμοδότησε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν 4412/2016, ώστε να καταστεί οριστική η με αριθ. 604/1/22.10.2021 κατακυρωτική απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π. Συνακόλουθα η Σύμβαση Παραχώρησης θεωρείται καταρτισθείσα από την πλήρωση των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν.4412/2016, η υπογραφή αυτής από τον Υπουργό Οικονομικών έχει αποδεικτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα και ως εκ τούτου ο Υπουργός Οικονομικών, εφόσον δεν προκύπτει νόμιμος λόγος που να δικαιολογεί την μη υπογραφή, οφείλει να υπογράψει την Σύμβαση Παραχώρησης και την υπουργική απόφαση για την Έκδοση της άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ. Επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με τη παρ. 13 του ν.4512/2018, Συμβάσεις Παραχώρησης άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ που συνομολογήθηκαν ύστερα από προσυμβατικό έλεγχο του

Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως εν προκειμένω, θεωρούνται επωφελείς και συμφέρουσες για το Ελληνικό Δημόσιο.

Τέλος, οι μεν προθεσμίες που προβλέπονται στις παρ. 1 και 11 του άρθρου 361 του ν.4512/2018, δηλ. η τρίμηνη προθεσμία από την έκδοση της απόφασης επιλογής του παραχωρησιούχου που προβλέπεται για την υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης από τον Υπουργό Οικονομικών, καθώς και η προθεσμία των 90 ημερών από την έκδοση της πράξης παραχώρησης προκειμένου να εκδοθεί η Υπουργική απόφαση για άδεια ίδρυσης και λειτουργίας Καζίνο μετά από εισήγηση της Ε.Ε.Ε.Π., έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα, το δε διοικητικό όργανο εγκύρως δύναται να εκδώσει τη διοικητική πράξη και μετά την πάροδο της προθεσμίας. Σε κάθε περίπτωση, οι προθεσμίες αυτές αφετηριάζονται από τον χρόνο που επήλθαν τα έννομα αποτελέσματα της οριστικής κατακυρωτικής απόφασης, δηλαδή, από 20.04.2022 όταν, κατά τα ανωτέρω, η επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού αξιολόγησε τις υποβληθείσες υπεύθυνες δηλώσεις και με το με αριθ.40/20.04.2022 Πρακτικό, γνωμοδότησε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν 4412/2016, ώστε να καταστεί οριστική η κατακυρωτική απόφαση της Ε.Ε.Ε.Π. Σημειώνεται ότι η μεταγενέστερη με αριθμό 21/1/28.04.2022 απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Παιγνίων (ΕΕΕΠ) έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα ως προς την συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων.

61. Κατά την μειοψηφούσα γνώμη των μελών του Τμήματος, Νομικών Συμβούλων του Κράτους Α. Τατσόπουλου, Π.Χρυσοστομίδα, Φ. Δεδούση και Κ. Γεωργιάδη (ψήφοι:4), η υπογραφή της Σύμβασης Παραχώρησης από τον Υπουργό Οικονομικών έχει συστατικό χαρακτήρα, διότι με την ειδικότερη διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 361 του ν. 4512/2018, καθιερώνεται ένα σύστημα παραχώρησης αποκλειστικών δικαιωμάτων εκμετάλλευσης καζίνο μέσω σύναψης σύμβασης με τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα (βλ. Στε Ολ. 1819/20, σκ. 6). Απαιτείται δηλ. και η υπογραφή του τελικού κειμένου της σύμβασης παραχώρησης για την ολοκλήρωση της παραχώρησης, αντικείμενο της οποίας είναι η άδεια λειτουργίας καζίνο.

62. Ανεξαρτήτως, πάντως, της ερμηνευτικής προσέγγισης ως προς τον χρόνο κατάρτισης της σύμβασης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δεν τίθεται προβληματισμός σχετικώς με εμφάνιση οφισγενών ζητημάτων, με μειοψηφία

της Νομικής Συμβούλου Φ. Δεδούση (ψήφος:1), κατά τα ειδικότερα ανωτέρω αναφερθέντα , κατά τη πλειοψηφία των προαναφερθέντων υπολοίπων μελών του Τμήματος (ψήφοι:11),λαμβάνοντας υπόψη τη διαμορφωθείσα πραγματική κατάσταση, όπως αυτή δίδεται, στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, μετά την οριστική πράξη κατακύρωσης, υφίσταται υποχρέωση του Υπουργού να προχωρήσει στην υπογραφή της Σύμβασης Παραχώρησης και της απόφασης για την έκδοση άδειας λειτουργίας ΕΚΑΖ., εφόσον δεν συντρέχει επιγενόμενος νόμιμος λόγος ανατροπής της διαδικασίας ανάθεσης που θα δικαιολογούσε την άρνηση υπογραφής του κειμένου της Σύμβασης ή της απόφασης.

Απάντηση

63. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ως εξής:

Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος: Κατά το διδόμενο πραγματικό, τα διαδικαστικά βήματα που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 361 του ν.4512/2018,σχετικά με την διενέργεια του διαγωνισμού του ερωτήματος μέχρι την πράξη κατακύρωσης, έχουν τηρηθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους του ερωτήματος: Στο παρόν στάδιο της διαδικασίας, ο Υπουργός Οικονομικών οφείλει να υπογράψει την Σύμβαση Παραχώρησης και την υπουργική απόφαση για την έκδοση της άδειας λειτουργίας επιχείρησης καζίνο (ΕΚΑΖ) ,υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι δεν έχει ανακύψει νόμιμος λόγος ανατροπής της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης που να δικαιολογεί την μη υπογραφή.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα , 31 Μαΐου 2022

Η Πρόεδρος

Στυλιανή Χαριτάκη

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ουρανία Δ. Μενδρινού

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ

